

S
ygn. akt:I Cgg 99/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lipca 2023 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Andrzej Kieć
Protokolant:	stażysta Magdalena Lechowska

po rozpoznaniu w dniu 11 lipca 2023 roku w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa B. F., E. F.

przeciwko (...) z siedzibą w B.

o naprawienie szkody

zasądza od pozwanej (...) z siedzibą

w B. na rzecz powodów B. F. i E. F.

kwotę 565 978 (pięćset sześćdziesiąt pięć tysięcy dziewięćset siedemdziesiąt osiem) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi w następujący sposób:

- od kwoty 8000 (osiem tysięcy) złotych od dnia 12 marca 2020 roku do dnia 5 września 2022 roku;

- od kwoty 565 978 (pięćset sześćdziesiąt pięć tysięcy dziewięćset siedemdziesiąt osiem) złotych od dnia 3 stycznia 2023 roku do dnia zapłaty;

oddala powództwo w pozostałym zakresie;

zasądza od pozwanej na rzecz powodów kwotę 1800 (tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty;

nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego

w Gliwicach kwotę 32 681,79 (trzydzieści dwa tysiące sześćset osiemdziesiąt jeden złotych 79/100) złotych tytułem kosztów sądowych.

SSO Andrzej Kieć

Sygn. akt I Cgg 99/22

UZASADNIENIE

Powodowie B. F. oraz E. F. w pozwie złożonym w dniu 6.02.2020 r. wnieśli o zasądzenie na ich rzecz od pozwanej (...) z siedzibą w B. kwoty 8.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wytoczenia powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu

W piśmie opatrzonym datą 5.09.2022r. (złożonym na rozprawie w dniu 6.09.2022r. -k.325) powodowie dokonali modyfikacji (rozszerzyli powództwo) domagając się zasądzenia odszkodowania w kwocie 570.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi w następujący sposób: od kwoty 8.000 zł od dnia wytoczenia powództwa do dnia modyfikacji roszczenia i od kwoty 570.000 zł od dnia następnego po dokonaniu modyfikacji do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu wskazali, iż wyżej wskazanych roszczeń dochodzą z tytułu odszkodowania za szkody na części stanowiącej ich własność nieruchomości (budynek mieszkalny) spowodowane ruchem zakładu górniczego pozwanej w postaci wychylenia budynku od pionu oraz zarysowań ścian. Przed wniesieniem pozwu miały miejsce bezskuteczne próby pozasądowego rozstrzygnięcia sporu. Kwota ostatecznego żądania stanowi wyliczoną w toku postępowania przez biegłego wartość techniczną budynku mieszkalnego. Żądanie naprawy szkód obejmuje jedynie budynek mieszkalny.

Pozwana w odpowiedzi wniosła o oddalenie powództwa oraz obciążenie powodów kosztami postępowania. W uzasadnieniu zakwestionowała roszczenie co do zasady (zaprzeczając związkowi przyczynowemu pomiędzy własną działalnością a szkodami w nieruchomości powodów) oraz co do wysokości. Podniosła nadto zarzut braku legitymacji biernej albowiem za szkodę odpowiada również inny przedsiębiorca górniczy – (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w K.. W toku procesu podniesiono zarzut przedawnienia motywując go tym, iż powodowie już na wychyłym budynku przeprowadzali prace budowlane w zakresie wzniesienia poddasza w 2004 roku a zatem już wówczas mieli świadomość o zaistnieniu szkody. W związku z tym dla roszczeń tych winno stosować się przepisy nieobowiązującej ustawy Prawo geologiczne i górnicze z 1994 roku. Z ostrożności procesowej wskazała, iż w razie uwzględnienia powództwa odsetki od zasądzanego świadczenia winny być zasądzone od daty wyrokowania lub doręczenia niezakwestionowanej opinii biegłego z zakresu szacowania szkód górniczych

Sąd ustalił:

Powodowie są użytkownikami wieczystymi nieruchomości położonej w R. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy prowadzi księgę wieczystą (...) oraz właścicielami posadowionego na tej nieruchomości trzykondygnacyjnego budynku mieszkalnego oraz garażowego o powierzchni użytkowej 428,7 m². Budynek generalnie składa się z trzech obiektów: środkowa część pełni funkcję mieszkalną na pierwszym piętrze oraz poddaszu oraz użytkową na parterze (tapicer, zaplecze magazynowe restauracji oraz kotłownia); od strony zachodniej zaplecze sanitarne restauracji, od strony wschodniej część kuchenna oraz sala konsumpcyjna restauracji. Prawa przysługują im łącznie z tytułu wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej. Budynek został wybudowany w 1975 roku, powodowie kupili go w roku 2002. (wydruk z księgi wieczystej k. 6 – 11; opinia biegłego M. W. k. 200 – 299; przesłuchanie stron k. 326).

Około 2014/2015 roku powodowie zauważyli przechylenie się budynku. Objawiało się ono w rozregulowaniu stolarki okiennej i drzwiowej a nadto w wybijaniu kanalizacji i wypływaniu nieczystości z miski klozetowej na parterze spowodowaniem załamaniem się rury wychodzącej z budynku odprowadzającej ścieki. Nadto powodowie mieli odczucie jakby w sypialni szło się pod górkę. W związku z powzięciem w roku 2015 roku wiedzy o szkodach pochodzenia górniczego na nieruchomości powodowie pismem z 31 października 2019 roku wnieśli o wykonanie pomiarów pochylenia posadzek oraz przeprowadzenie stosownych oględzin. Oględziny takie odbyły się w dniu 5 listopada 2019 roku. W ich trakcie ujawniono przechył bryły budynku mieszkalnego i garażowego oraz zarysowania ścian zewnętrznych w budynku mieszkalnym i garażowym. (korespondencja k. 12 – 13, protokół oględzin k. 14 – 16; przesłuchanie stron k. 326)

Ze sporządzonej na zlecenie sądu opinii biegłego z zakresu górnictwa i geologii J. P. (1) wynika, iż uszkodzenia na nieruchomości powodów wskazywane przez nich w trakcie oględzin powstały w latach 2013 – 2014 na skutek eksploatacji pokładu (...) odbywającej się w odległości minimalnej 60 m od nieruchomości powodów oraz pokładu (...) w 2016 w odległości minimalnej 70 m. Obie eksploatacje odbywały się metoda z zawałem stropu. Parametry każdej z nich (obniżenie terenu, nachylenie, odkształcenie poziome, promień krzywizny) spowodowały łącznie obniżenie terenu o 0,747 m; nachylenie 7,8 mm/m; odkształcenie poziome -3,9 mm/m oraz krzywiznę o promieniu 27 km co odpowiada III kategorii wpływów (wymagane zabezpieczenie obiektów budowlanych). Eksploatacja ta spowodowała deformacje terenu powodujące wychylenie budynku od pionu oraz zarysowania elewacji. Dla ostatniej eksploatacji w pokładzie (...) prowadzonej w 2016r okres uspokojenia górotworu z tytułu wpływów bezpośrednich wynosi około 4 lata i powinien zakończyć się w połowie 2020 roku (pomiar niwelacyjny prowadzono do 25 stycznia 2017 roku). Na nieruchomość powodów i szkody ujawnione na tej nieruchomości od roku 2015 nie miała wpływu działalność innych zakładów górniczych. W tym okresie nieruchomość powodów znajdowała się poza zasięgiem wpływów bezpośrednich innych zakładów górniczych. Wstrząsy wysokoenergetyczne zarejestrowane przez stację geofizyki KWK (...) nie mogły spowodować uszkodzeń na nieruchomości ponieważ klasyfikują się do stopni 0 i I skali GSIS-2017. Biegły nadmieniał, iż wychylenie budynku jest wyraźnie wyczuwalne podczas poruszania się w pomieszczeniach wewnątrz budynku (drzwi zamykają się samoczynnie, okrągłe przedmioty staczają się po podłodze). W ocenie biegłego wychylenie dla powodów winno stać się zauważalne w roku 2014 roku kiedy zaczęły ujawniać się wpływy eksploatacji dokonanej w pokładzie (...) aczkolwiek jest to sprawą indywidualną. Często bowiem zdarza się, iż użytkownicy przyzwyczajają się do funkcjonowania w wychylonym budynku i zauważają wychylenie później niż osoby postronne.. (opinia biegłego J. P. k. 47 - 99)

Z kolei z opinii biegłego z zakresu budownictwa i szkód górniczych M. W. (2) wynika, iż jedyną szkodą jaka występuje w budynku mieszkalnym powodów jest wychylenie jego bryły. Wychylenie to powstało w wyniku wpływów górniczych związanych z oddziaływaniem III kategorii terenu górniczego a przede wszystkim odkształceniem terenu (jego nachyleniem). Maksymalne wypadkowe wychylenie wynosi 23,7 mm/m w kierunku południowo – wschodnim. Sposób naprawy tego wychylenia winien polegać na jego rektyfikacji. Koszt rektyfikacji oceniono na 636147 zł przy założeniu, iż koszt szacunkowy tego typu robót dla budynków niepodpiwniczonych o standardzie zbliżonym dla budynku powodów wynosił 4500 zł/1m²

Budynek jest zużyty w 23%. Jego wartość odtworzeniowa wynosi 735.036 zł zaś wartość techniczna tj. wartość odtworzeniowa pomniejszona o stopień zużycia 565.978 zł. Koszt remontu przy założeniu wskaźnika remontu 11% (iloczyn wartości odtworzeniowej oraz sumy stopnia udziału w kosztach remontu poszczególnych elementów budynku) wyniesie 80854 zł. Odnośnie opłacalności remontu przyjęto, iż koszt rozbiórki budynku mieszkalnego wyniesie 148126 zł. Biorąc pod uwagę wzór uwzględniający wartość odtworzeniową budynku, trwałość budynku, współczynnik dyskontujący nakład reprodukcyjny który trzeba będzie ponieść po upływie trwałości budynku, współczynnik jednostkowej wartości różnicy w kosztach utrzymania starego i nowego budynku, wskaźnik wartości użytkowej starego budynku po remoncie, współczynnik preferencji dla robót remontowo – modernizacyjnych graniczny koszt remontu wyniesie 836108 zł zaś łączny koszt remontu (rektyfikacja plus prace remontowe wyniesie 717001 zł). Zatem remont jest ekonomicznie uzasadniony. Wartość kosztu granicznego opłacalności remontu jest wyższa od kosztów niezbędnych remontów w tym nawet od kosztów samej rektyfikacji

Biegły przy tym nadmieniał, iż w celu przeprowadzenia rektyfikacji należy również przeprowadzić roboty budowlane związane z wykonaniem lub przesunięciem ścian dylatacyjnych dobudówek przylegających do budynku mieszkalnego. W dobudówkach tych znajdują się lokale użytkowe oraz ich zaplecza. W wyniku przesunięcia ścian powierzchnie użytkowe tych pomieszczeń zmniejszą się a zatem będą wymagały przeprojektowania. Jeżeli pomieszczenia te przestaną służyć swoim dotychczasowym celom powodom nadto winno przysługiwać odszkodowanie niezależnie od wychylenia budynku. Wszystko to sprawia, iż w ocenie biegłego najbardziej optymalnym rozwiązaniem byłaby wypłata odszkodowania za cały obiekt wraz z określeniem jej obecnej wartości technicznej.

(opinia biegłego M. W. k. 200 - 299)

Opisany stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych w aktach dowodów z dokumentów oraz w oparciu o dowód z opinii biegłych z zakresu geologii i górnictwa oraz budownictwa i szkód górniczych. Opinie biegłych były sporządzona w sposób wykazujący znajomość opiniowanej problematyki, opinie były jasne, logiczne, weryfikowalne a przez to mogła stanowić podstawę ustaleń. Opinie ta nie zostały przekonująco zakwestionowana przez strony, nie zostało wykazane by była błędne, niefachowe a przez to nie została podważona jej wiarygodność. Tym samym mogła stanowić podstawę ustaleń. Wiarę dowodowi z przesłuchania stron sąd dał albowiem zeznania były zgodne, logiczne a przez to wiarygodne.

Sąd zważył:

Powództwo podlegało uwzględnieniu w znacznej części.

Pozwana posiadała legitymacje bierna albowiem – jak sama przyznała – wskutek przejęcia KWK (...) odpowiada za zobowiązania na zasadzie art. 8 c ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego. Okoliczność, że za szkody może odpowiadać jeszcze inny przedsiębiorca górniczy nie zwalnia pozwanej z odpowiedzialności. (art. 441 kc).

Działanie sprawcze pozwanej powodujące szkodę trwało w okresie obowiązywania ustawy prawo geologiczne i górnicze z dnia 9 czerwca 2011r., która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2012 roku. Powodowie określili datę ujawnienia szkody na przełom 2014/2015 roku. W ocenie Sądu data ta jest należyście uprawdopodobniona i poparta wnioskami płynącymi z opinii biegłego górnictwa oraz geologii J. P. (1). Jednocześnie w ocenie Sądu nietrafna i niczym nie poparta jest argumentacja pozwanej przemawiająca za tym, iż powodowie winni być świadomi przechylenia budynku już w roku 2004 a co za tym idzie, iż do rozpoznania sprawy winno się zastosować przepisy Prawa górniczego z roku 1994. Jak wynika z opinii biegłego z zakresu górnictwa i geologii ostatnia eksploatacja w rejonie posadowienia nieruchomości powodów miała miejsce w 2016r a wpływy górnicze występowały do połowy 2020r.

Uwzględniając okres oddziaływania na nieruchomość wpływów górniczych oraz datę wniesienia powództwa, roszczenia nie można uznać za przedawnione. Nadto jako niezgodny z zasadami współżycia społecznego należało uznać zarzut przedawnienia podniesiony w toku procesu przez pozwaną. Zgodnie z art.

art. 149 Prawa górniczego i geologicznego z 2011 roku roszczenia określone niniejszym działem przedawniają się z upływem 5 lat od dnia dowiedzenia się o szkodzie. Powodowie powzięli wiadomość o szkodzie w okresie 2014/2015 a pierwsze działania zmierzające do dochodzenia roszczeń podjęli w roku 2019 (roszczenia powodów mogły zatem ulec przedawnieniu z końcem 2020 roku). Powodowie permanentnie dokonywali na bieżąco remontów nieruchomości we własnym zakresie, nawet jeżeli szkody wynikały z eksploatacji górniczej. W ocenie Sądu nie można czynić powodom zarzutów, iż z wnioskiem o naprawę szkód górniczych wystąpili przed końcem terminu, w którym mogło dojść do przedawnienia. Pozwana z udziałem powodów przeprowadziła oględziny nieruchomości jednakże nie doprowadziły one do wykrystalizowania się jej stanowiska w przedmiocie sposobu pozasądowego rozstrzygnięcia sporu. Pozwana nie sformułowała propozycji ugodowych do których mogłaby się odnieść strona powodowa, nie udostępniła stronie przeciwnej dokumentacji jaką po oględzinach sporządzono ewentualnie nie poinformowała powodów, iż takiej dokumentacji nie ma. Treść protokołu sugeruje, że stanowisko pozwanej zostanie przedstawione po analizie opinii górniczo – geologicznej (punkt VII) protokołu. Powodowie mieli prawo oczekiwać iż taka opinia wraz ze stanowiskiem pozwanej zostanie im przekazana co ostatecznie nie nastąpiło. Powyższe okoliczności nakazywały uznać, iż pozwana postanowiła przyjąć postawę bierną, wyczekującą, liczyć na wytoczenie powództwa po upływie terminu przedawnienia i na oddalenie powództwa z powodu przedawnienia a nie z przyczyn tkwiących np. w braku związku przyczynowego pomiędzy eksploatacją a szkodami czy w ogóle w braku szkody. Takie działanie, biorąc pod uwagę, iż właściciel nie może sprzeciwić się ruchowi zakładu górniczego a pozew został wniesiony krótki czas po upływie terminu przedawnienia (luty 2020 roku) stawia pozwaną w realiach niniejszej sprawy w pozycji uprzywilejowanej względem powodów. W ocenie Sądu działanie pozwanej jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, dobrymi obyczajami w rozumieniu art. 5 k. c. i jako takie nie zasługuje na ochronę. Uzasadnia to uznanie tego zarzutu za sprzeczny z zasadami współżycia społecznego i jego nieuwzględnienie.

Zgodnie z art. 144 ust 1 ustawy prawo geologiczne i górnicze, właściciel nie może sprzeciwić się zagrożeniom spowodowanym ruchem zakładu górniczego, który jest prowadzony zgodnie z ustawą. Może on jednak żądać naprawienia wyrządzonej tym ruchem szkody, na zasadach określonych ustawą. Do naprawiania szkód będących następstwem eksploatacji, zgodnie z art. 145 ustawy prawo geologiczne i górnicze, mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego.

Budynek powodów jest trwale wychylony od pionu. Wartość tego wychylenia określono w toku postępowania na 23,7 mm/m. Jest to szkoda spowodowana – jak wynika z opinii biegłego J. P. działalnością pozwanej, konkretną eksploatacją pokładu (...) trwającą w latach 2013/2014. Jak wyżej wskazano budynek jest zużyty w 23%. Jego wartość odtworzeniowa wynosi 735.036 zł, zaś wartość techniczna tj. wartość odtworzeniowa pomniejszona o stopień zużycia 565.978 zł. Powodowie domagali się ostatecznie zasądzenia jednorazowego odszkodowania w kwocie 570.000 zł (odnosząc ją do wartości technicznej budynku.. Sąd uznał, iż jest to dopuszczalne i uzasadnione. Zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego dotyczącymi naprawienia szkody, do których odsyła wyżej przytoczony art. 145 ustawy prawo geologiczne i górnicze z 2011 roku naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jednakże gdyby przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo gdyby pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu. Jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, wysokość odszkodowania powinna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania, chyba że szczególne okoliczności wymagają przyjęcia za podstawę cen istniejących w innej chwili (art. 363 k.c.).

Mając na uwadze treść opinii biegłego z zakresu budownictwa sporządzonej w sprawie, sąd uznał, że żądanie naprawienia szkody poprzez zasądzenie na rzecz powodów wartości technicznej budynku jest uzasadnione. Takiego wyboru naprawienia szkody dokonali powodowie. Wartość ta w wysokości ustalonej przez biegłego na kwotę 565.978 zł stanowi wysokość szkody powodów. Taką też kwotę w oparciu o przepis art. 144 ust. 1 p.g.g. zasądzono na ich rzecz. W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu jako niezasadne.

Oddaleniu podlegało powództwo częściowo co do odsetek. Powodowie ostateczne żądanie sformułowali w piśmie datowanym na 5 września 2022 roku które złożono do akt sprawy na rozprawie dnia następnego (protokół k. 326 - 327). Powodowie żądali odsetek od pierwotnie żądanej kwoty 8000 zł od dnia wytoczenia powództwa „do dnia modyfikacji” co Sąd zinterpretował jako dzień 5 września 2022 roku oraz od kwoty 565.978 zł od dnia następującego po dniu modyfikacji do dnia zapłaty. W ocenie Sądu żądanie takie nie było niezasadne. Przed wniesieniem pozwu strona powodowa ograniczyła się jedynie do złożenia wniosku o przeprowadzenie oględzin nieruchomości; nie wzywała pozwanej do zapłaty w sposób stanowczy, nie zakreślała terminu do spełnienia świadczenia. Nie sposób zatem uznać, iż pozwana była w opóźnieniu od dnia wytoczenia powództwa. W konsekwencji sąd uznał za zasadne żądanie odsetkowe od kwoty 8.000 złotych za okres od dnia następującego po dniu doręczenia pozwanej odpisu pozwu, co miało miejsce w dniu 11 marca 2020 roku (k. 22) a zatem odsetki od kwoty 8000 zł należały się powodom od dnia 12 marca 2020 roku Pismo precyzujące ostateczne stanowisko powodów złożono na rozprawie w dniu 6 września 2022 roku. Nie mogło ono być na rozprawie doręczone stronie przeciwnej albowiem za stronę pozwaną nikt się nie stawił. Odpis tego pisma doręczono pełnomocnikowi pozwanej w dniu 2 stycznia 2023 roku a zatem dopiero z dniem 3 stycznia 2023 roku można było uznać pozwaną w opóźnieniu co do spełnienia żądania wynikającego z tego pisma. .

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art.100 kpc, uznając, że powodom należy się zwrot kosztów w całości gdyż z żądaniem ulegli nieznacznie. Koszty zasądzono w wysokości 1800 zł na zasadzie art. 98 kpc w zw. z par. 2 pkt 4 oraz 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie zgodnie z art. 98¹ kpc. Nieuiszczone koszty sądowe nakazano pobrać na zasadzie art. 113 ust. 1 uoksc w zw. z art. 98 kpc. Na koszty te składa się opłata od zasądzonego roszczenia od obowiązku poniesienia której powodowie byli zwolnieni z mocy ustawy 28299 zł oraz część wydatków na opinie biegłych poniesione przez Skarb Państwa w wysokości 4382,79 zł Wydatki na opinie biegłych wyniosły łącznie 7.882,79 zł, i zostały pokryte jedynie w części zaliczkami w wysokości 3500 zł.

SSO Andrzej Kieć

.